

7 tezí ČKA pro udržitelnou architekturu

Česká komora architektů je přesvědčena o důležitosti a zásadním vlivu člověkem utvářeného prostředí na téma udržitelnosti. S vědomím této potřeby sestavila 7 základních tezí, které popisují možnosti a úkoly, které lidskou společnost v tématu udržitelnosti čekají a které se úzce týkají profese architekta. Udržitelností v architektuře se přitom myslí dlouhodobá udržitelnost, přínosnost a návratnost investice do proměny prostředí, která zároveň minimalizuje negativní dopady na své okolí. Ke konkrétním tématům tak například patří vyvážené plánování, omezení energetické náročnosti užitím obnovitelných zdrojů, šetření vodními zdroji, využíváním dešťové a šedé vody, zdravé a příjemné prostředí pro uživatele, používání obnovitelných materiálů nebo efektivnější nakládání s existujícím stavem.

1. Komplexnost řešení / Komplexní přístup
 - a. každý projekt musí zohledňovat lokální podmínky, okolnosti a komunity s vědomím globálních souvislostí;
 - b. téma se nedá zúžit na jeden problém a jednu odbornost, je potřeba týmové mezioborové spolupráce v celém průběhu. Tak je potřeba upravit nastavení výběrových a dotačních procesů.

2. Klíčová úloha urbanismu a plánování krajiny
 - a. zásadní je celková situace uspořádání krajiny včetně zastavěného prostředí. Sebeúspornější budova, nebo krajinný prvek, bez kvalitního územního plánování všech vrstev nestačí;
 - b. dlouhodobě výhodnější je nezabírat dosud nezastavěné plochy, ale pečovat o již zastavěné včetně brownfieldů;
 - c. je potřeba věnovat se plánování krajiny jako celku včetně hospodaření s půdou, vodou a zachování biodiverzity;
 - d. důležité je komplexní plánování veřejného prostoru včetně udržitelné dopravy a modrozelené infrastruktury;
 - e. je třeba se zaměřit na mitigační snahy a plánovat s ohledem na snižování ekologické stopy;
 - f. akcentovat sociální rozměr plánování, např. téma dostupnosti bydlení.

3. Vysoká kvalita architektury
 - a. udržitelné budovy, veřejný prostor, krajinářské stavby a prostředí obecně musí být po všech stránkách kvalitní, příjemné, trvanlivé, upravitelné, zdravé, pěkné a energeticky úsporné. Bez toho nebudou dlouho využívány;
 - b. technika nemůže zachraňovat architektonické řešení. Návrh musí vznikat jako komplexní a provázané dílo včetně odpovídajícího zasazení do prostředí.

4. Hospodárné nakládání se zdroji
 - a. jakákoliv nová aktivita musí nejprve zvážit využití stávajících zdrojů a možnost přestavby stávajících a nevyhovujících struktur;
 - b. prioritou je rekonstrukce stávajících budov, neboť činí dominantní podíl naší energetické spotřeby, a tedy i emisní zátěže;
 - c. je potřeba se věnovat tématu cirkulární stavebnictví a zohlednit je;
 - d. do finančního plánování výstavby nutno přenést rozvahu o nákladech životního cyklu vč. energetické náročnosti, nákladů na údržbu, provozních nákladů, zdraví a spokojenosti obyvatel;

- e. zásadním zdrojem je hydrologický systém, půda, flora i fauna, a proto je imperativem ochrany půdy, biodiverzity, stávajících rostlin a vody;
- f. potřebné je maximální využití obnovitelných stavebních materiálů a obnovitelných zdrojů energie a zahrnutí externalit do cen materiálů a energií;
- g. uhlíková neutralita jako cíl. Je potřeba stanovit harmonogram jeho dosažení.

5. Vhodný legislativní rámec

- a. legislativa, vyhlášky a normy musí napomáhat novým a inovativním řešením, nikoliv jim bránit. Měly by se odvíjet od trendů v rámci EU;
- b. přiměřenost – řešení musí být přiměřené konkrétní úloze. Sebelepší projekt, který je kvalitně proveden, má malý dopad, pokud jej uživatel neumí používat. Dávat důraz na jednoduchá a přirozená řešení.
- c. prosadit ve stavebním zákoně postavení zelené infrastruktury na úrovni ostatních infrastruktur, nikoli ji podřizovat.

6. Aktivní role veřejného sektoru

- a. veřejný investor musí jít příkladem;
- b. nezbytné je zajistit sběr dat o užívání budov a prostředí a sdílení zkušeností, včetně příkladů ze zahraničí adaptovatelných na naše prostředí;
- c. důležité je zpracování stručných a skutečně užívaných strategií;
- d. vhodnou osobou k tématu je městský architekt a vhodnou metodou užívání architektonických soutěží s užitím kritéria udržitelnosti;
- e. osvěta o metodických nástrojích vedoucí k uhlíkové neutralitě sídel a budov;

7. Zapojení veřejnosti

- a. téma udržitelnosti nesmí být tématem pouze odborníků, ale tématem veřejným. Odborníci a média se musí věnovat kultivované osvětě uživatelů. Zájem uživatelů o udržitelná řešení je klíčový;
- b. důležitá je také udržitelnost komunit včetně sociální soudržnosti, podpora sociálně vyspělého a spravedlivého prostředí pro všechny uživatele.

Česká komora architektů zároveň považuje za svoje úlohy v otázkách udržitelnosti:

- být veřejnou autoritou v tématu udržitelné architektury;
- zprostředkovat debaty mezi členy ČKA a odbornou i laickou veřejností;
- nabídnout informační HUB k tématu udržitelnosti v oblasti architektury a urbanismu;
- podporovat odborné vzdělávání členů komory v tématu ve spolupráci s ČKAIT, výzkumnými ústavy, vysokými školami a specializovanými institucemi;
- podporovat mezioborovou spolupráci a vzájemný respekt mezi odborníky.

